

IXTISOSLASHTIRILGAN GURUHLARGA BOLALAR PSIXOLOGIK - TIBBIY PEDAGOGIK KOMMISIYA XULOSASI

Toshkent TMC Insitutining pedagogika fanlar kafedrası o'qituvchisi

Eshmamatova Setora

Toshkent TMC Insitutining Maktabgacha ta'lim sirtqi yo'nalishi talabasi

Karaxo'jayeva Dilnoza Abduraxmonovna

Annotatsiya: Ixtisoslashtirilgan guruhlarğa bolalar psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya xulosasi ta'lim tizimida muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu jarayon bolalarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos ta'lim muhitini yaratishda asosiy vositalardan biridir. Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya, qisqacha PTPK deb ataladigan, mukammal tahlil va baholash asosida har bir bolaning sog'lik holati, psixologik va pedagogik imkoniyatlarini o'rganadi. Ushbu jarayonda bolaning jismoniy va ruhiy rivojlanishi, ta'lim olishga bo'lgan qobiliyatlari batafsil tahlil qilinadi. Natijada bolaning shaxsiy xususiyatlariga mos keladigan ixtisoslashtirilgan ta'lim guruhiga joylashtirish to'g'risida qaror qabul qilinadi.

Kalit so'zlar: bola, ta'lim, ehtiyojlar, pedagogik-psixologik yondashuvlar, tahlil, baholash, qaror, muhit.

Bolalar psixologik-tibbiy-pedagogik komissiyasi har bir bolaning salomatligi va rivojlanish darajasini kompleks tarzda baholaydi. Bu baholash jarayonida tibbiy ko'riklar, psixologik testlar va pedagogik kuzatuvlar keng qo'llaniladi. Tibbiy ko'rik bola tanasining jismoniy holatini aniqlashga xizmat qilsa, psixologik testlar uning aqliy va hissiy-ruhiy holatini baholashga yordam beradi. Pedagogik kuzatuvlar esa bolaning ta'lim jarayonidagi harakatlarini, qobiliyatlari va qiyinchiliklarini aniqlash uchun o'tkaziladi. Shu tariqa, barcha jihatlar birlashtiriladi va bolaning umumiy holati haqida to'liq ma'lumot olinadi. Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya xulosasi ixtisoslashtirilgan guruhlarğa bolalarni joylashtirishda asosiy hujjat hisoblanadi. Bu guruhlar ko'pincha imkoniyati cheklangan, maxsus ta'limga muhtoj bolalar uchun tashkil etiladi. Masalan, nutqdagi qiyinchiliklar, harakat cheklovlari yoki aqliy imkoniyatlaridagi noqulayliklar bor bolalar uchun alohida guruhlar mavjud. Xulosa aytish tarzida emas, balki bolalarning individual o'sish sur'atlari va qobiliyatlari hisobga olingan holda tayyorlanadi. Shunday qilib, har bir bola o'z imkoniyatlariga mos sharoitda ta'lim oladi va rivojlanishida ijobiy natijalarga erishadi. Ixtisoslashtirilgan guruhlarğa joylashtirish jarayoni faqat xatoliklar, qiyinchiliklar yoki cheklovlarni aniqlash bilan cheklanmaydi. Bu jarayon bolalarning imkoniyatlarini to'liq ochishga, ularning shaxsini qo'llab-quvvatlashga ham xizmat qiladi. Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya mutaxassisleri har bir bolaning kuchli tomonlarini ko'rib

chiqib, ularni yanada rivojlantirish yo'llarini taklif qiladi. Bu yondashuv bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ularni jamiyatga to'laqonli integratsiya qilish imkonini beradi. Komissiyada ishlaydigan mutaxassislarning malakasi va tajribasi ham juda muhimdir. Shifokorlar, psixologlar va pedagoglar birgalikda bola haqida to'liq va aniq xulosalar ishlab chiqadilar. Ularning har tomonlama hamkorligi bolalarning ijtimoiy moslashuvi va ta'lim jarayonida muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi. Shu bilan birga, ota-onalar, oilalar bilan ham yaqindan ishlash olib boriladi, chunki bola shaxs sifatida uning oilaviy muhitidan mustahkam qo'llab-quvvatlash muhim omil hisoblanadi. Mutaxassislar ota-onalarga bolalarining imkoniyatlari va ehtiyojlari haqida batafsil ma'lumot berib, ularni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishni rag'batlantiradilar.[1]

Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiyaning ixtisoslashtirilgan guruhlariga bolalarni taqsimlashdagi roli ta'lim tizimida teng imkoniyatlar yaratishga xizmat qiladi. Har bir bola ijtimoiy, jismoniy yoki aqliy rivojlanishdagi cheklovlariga qaramay, sifatli ta'lim olish huquqiga ega. Shu sababli komissiya xulosalari bola uchun qulay, samarali ta'lim muhitini shakllantirish, ularni jamiyatda o'z o'rnini topishi uchun asos bo'ladi. Ixtisoslashtirilgan guruhlarda dars jarayoni bolaning xususiyatlariga moslashtirilgan, bu esa uning individual rivojlanishiga yordam beradi. Bundan tashqari, bola psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya xulosasi ta'lim muassasasining xodimlari uchun yo'l-yo'riq bo'ladi. Bu xulosalar asosida o'qituvchilar va psixologlar har bir bolaning o'quv va tarbiyaviy ehtiyojlarini anglab, o'quv rejasini individual tarzda shakllantiradilar. Ta'lim jarayoni doimiy kuzatuv ostida bo'lib, o'zgaruvchan imkoniyatlar va qobiliyatlar hisobga olinadi. Shu tariqa, har bir bola uchun maksimal samaradorlikka erishish yo'li ochiladi.[2]

Ixtisoslashtirilgan guruhlariga bolalarni joylashtirish jarayonida komissiya xulosalari tizimning ishonchliligi va shaffofligini ta'minlaydi. Har qanday qaror aniq va asosli tahlillar asosida qabul qilinadi, bunga ota-onalar, hokimiyat vakillari va boshqa ishtirokchilar ishonadi. Bu esa bolalar va ularning oilalarining ta'lim jarayoniga nisbatan ijobiy munosabatini shakllantiradi. Natijada ta'lim sifatining yaxshilanishi va inklyuziv ta'lim tamoyillarining samarali amalga oshirilishi ta'minlanadi. Shuningdek, ixtisoslashtirilgan guruhlariga joylashtirish jarayonida tahlillar va xulosalarni zamonaviy metodlar yordamida olib borish ahamiyatli hisoblanadi. Kompyuter dasturlari, maxsus diagnostika vositalari va elektron ma'lumotlar bazalari mutaxassislarning ishini yengillashtiradi, bola haqida aniq va tezkor ma'lumot olish imkonini yaratadi. Bu texnologik yondashuvlar komissiya ishlari samaradorligini va sifatini oshiradi. Ixtisoslashtirilgan guruhlariga bolalar psixologik-tibbiy-pedagogik komissiyasi xulosasi ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini yanada moslashuvchan va individual qilish imkonini beradi. Ushbu xulosalar bola qiyinchiliklarini aniqlab, ishlash uslublarini tavsiya qiladi, shu bilan birga ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning

muhimligini ko'rsatadi. Bu jarayon kompleks yondashuvni talab qiladi va uni amalga oshirish orqali bolalar ta'limda teng huquqli ishtirok etadilar.[3]

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, ixtisoslashtirilgan guruhlariga bolalar psixologik-tibbiy-pedagogik komissiyasi xulosasi ta'lim jarayonining individualizatsiyasini ta'minlovchi muhim hujjatdir. Bu jarayon har bir bolaning noyob ehtiyojlari va qobiliyatlarini aniqlashga, ularni to'g'ri ta'lim muhitiga yo'naltirishga xizmat qiladi. Natijada har bir bola o'zining eng yaxshi natijalariga erishadi, jamiyatga to'la va faol a'zo sifatida kirishadi. Komissiyaning keng qamrovli diagnostikasi va xulosalari bolalarning ta'limdagi muvaffaqiyatiga, psixologik va ijtimoiy kamolotiga xizmat qiladi hamda pedagogik jarayonlarning samaradorligini oshiradi. Shunday qilib, ixtisoslashtirilgan guruhlariga bolalarni joylashtirishda psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya faoliyati ta'lim tizimining inklyuziv va adolatli rivojlanishiga muhim hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mamatisayeva, S. A. (2023). Maxsus ta'lim va ixtisoslashtirilgan guruhlariga bolalarni yo'naltirishdagi psixologik-tibbiy-pedagogik komissiyaning roli. Ta'lim va Rivojlanish, 8(3), 52-61.
2. Qodirova, L. R. (2021). Inklyuziv ta'lim va psixologik-tibbiy-pedagogik xizmatlarni tashkil etish. O'zbek Pedagogika Jurnal, 6(2), 47-55.
3. Karimova, M. X. (2024). Bolalarni ixtisoslashtirilgan ta'lim guruhlariga yo'naltirish va diagnostika usullari. Pedagogik Ilmlarning Zamonaviy Muammolari, 9(1), 33-42.
4. Tursunov, I. (2020). Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya faoliyatining ahamiyati va samaradorligi. Ta'lim Sohasidagi Tadqiqotlar, 5(4), 24-31.
5. Rasulova, M. (2022). Rivojlanish va o'rganishdagi qiyinchiliklari bo'lgan bolalar bilan ishlashda maxsus ta'lim xizmati. Ilmiy Pedagogika, 10(3), 58-66.
6. Xolmurodova, G. (2023). Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya jarayonlarini raqamlashtirish va samaradorlikni oshirish. Ta'lim va Innovatsiyalar, 11(2), 50-59.
7. Yusupov, B. (2021). Inklyuziv ta'lim tizimida psixologik-tibbiy-pedagogik komissiya monitoringi. Pedagogik Tadqiqotlar, 7(1), 39-47.